

דגל מחנה אפרים

מתורתו של רבינו משה חיים אפרים מסדילקאב זי"ע

דגל הפרשה

מאמר עפ"י דברי רבינו בפרשה

הארמון המרהיב העומד במרכז העיר אינו ניתן לפספוס, מכל רחבי הישוב ניתן לראות את קצות צריחיו נישאים מעל גגות הבתים. עומד הוא על רחובה הראשי, וכל המתהלך או אפילו רק עובר בעיירה מתרשם מגדלותו ויופיו, גינות נוי מלבליים, עצים פורחים מצלים על שבילי הגן, כולו אומר הדר וכבוד.

אין הארמון משמש למושב למושל העיר, היא אינה חשובה כל כך שתשקיע הממלכה מכספה לבניית מבנה מפואר שכזה. בארמון מתגורר אחד מגדולי עשירי המדינה שעיר זאת היא עיר מולדתו, וגם אחר שעלה לגדולה לא שכח את משפחתו וחזר העירה, מביא אליה רוח רעננה והזדמנויות עסקיות שאינן מאפיינות עיר קטנה.

בקצהו השני של העיר בבקתה מטה לפול בשכונת עוני, אשר בה מתגוררים רק אביונים ואביונים יותר, גר לו איש דל ועני. משפחה גדולה צריך הוא לפרנס, בקושי מצליח להביא קצת לחם להשביע בטן ילדיו, מותרות ומעדנים הינם מעבר להשגת ידיו, כל מעיניו רק היאך ישרוד את המחר.

בחלומותיו בלילות מדמיין הוא את עצמו מתעשר יום אחד, שולט על אחוזה רחבת ידיים, משרתים נענים לכל בקשותיו. אך בשלב זה תמיד מעיר אותו קול קריאת הגבר, שנדמה כמצווח באוזניו כל זה הינו רק חלומות, ובמציאות העגומה אין ברירה אחרת מאשר לקום כעת ולצאת אל יום נוסף של עבודה קשה ומפרכת כדי שיוכל להמשיך ולשרוד.

יום אחד גומלת ההחלטה בליבו, אם אשאר לבכות את מר גורלי אמשיך לחיות בצורה זו כל חיי, אין ברירה, כי אם לקום ולעשות משהו, לנסות אולי יתהפך מזלי ואוכל סוף סוף להגשים את חלומותי ולהתעשר. אך כאשר משתף הוא את אשתו ברעיונותיו, מבטלת היא אותן במחי יד, העושר אינו

מצפה לנו מעבר לפינה, מחכה שתחליט אם הינך רוצה בו.

באין מענה בפיו לטענתה יוצא הוא אל הרחוב לעבודת היום, מרגיש כי אפסה כל תקווה וכנראה ישאר בעניותו לתמיד, כך עצוב וקודר צועד הוא ברחובה הראשי של העיר, והנה לנגד עיניו כאילו לא די לא בקשייו מתנוסס הארמון המרהיב, מגחך על חלומותיו, מנקר את עיניו.

לפתע מבזיק במוחו הבזק אור, גלגלי מוחו נעים במהירות. אולי יש משהו שעדיין לא ניסה, רעיון שיוכל להביאו למי מנוחות.

אם אין באמתחתו תוכנית דרכה יוכל להתעשר, הרי שינסה ללמוד מאחד שיש לו, הלא בוודאי שלעשיר הגר בארמון זה ישנה דרך בה הוא מגדיל את עושרו, וצורה בה הוא מנהל את עסקיו. אם יוכל לעמוד לצידו של האיש הנכבד, להטות את אוזניו ולהבין איך עושים זאת, כיצד מזהים הזדמנויות, ומה הדרך בה סוגרים עסקאות, יוכל להפנים וליישם זאת גם אצלו.

ממחשבה למעשה, מוצא הוא פינה נסתרת שממנה אפשר לרגל אחר הנעשה בארמון, ומנסה לזהות באיזה אופן מנהל העשיר את עסקיו. כך יושב ורוכן מנסה שלא לאבד הגה או תנועה, עוקב במבטו וחורט הכל במוחו. אך משהו נראה לו מוזר ולא הגיוני, העשיר אינו עושה שום דבר מיוחד, ולא רק זו, אלא אף מתבטל כאחרון מחוסרי העבודה, מתהלך מצד לצד, נראה משועמם למדי.

כך במשך כמה ימים צופה מיודענו העני במעשיו של העשיר, רושם לעצמו את סדר יומו מזריחה ועד שקיעה, אך כמו להכעיס לא מתגלה לפניו שום דבר שיצדיק את עושרו הגדול ורוב תפארתו. עד כמה שזה נראה מופרך מתגנבת למוחו מחשבה מוזרה, אולי הבטלה של העשיר היא זאת הגורמת לעושרו, אף שאין זה ההיגיון הפשוט, יכול להיות שמשום מה זה עובד.

הלימוד בספר הק' "דגל מחנה אפרים" הוא סגולה לבנים טובים [בעל דמשק אליעזר בשם אביו האהבת ישראל בשם הה"ק מרודין] ובלשון קדשו: "לערנען אין 'דגל' איז מסוגל צו גוטע קינדער." (שיח זקנים ח"ה עמ' מב)

ניתן לתרום להפצת עלונים ולזכות בסגולה לבנים טובים בתרומת 10 ש"ח תזכו להפיץ 50 עלונים נוספים להצטרפות בטלפון או במייל שבעמוד הבא

עוד הוא מהרהר ברעיון המוזר בוחן אותו מכל צדדיו, מוצא סיבות שונות איך זה פועל. מרגיש הוא על כתפו מכה קלה, מסתובב בבהלה והנה מולו עומד איש מבוגר ששיבה כבר נזרקה בשערו, מביט בו במבט בוחן ואומר, אין זה הזמן המתאים להתחקות אחר דרכיו של העשיר, מהסתכלות כעת לא תוכל ללמוד מאומה. בתקופה זו אין העשיר עושה עסקאות כלל, מכיוון וזאת תקופה קשה לעסקיו, כעת הינו עסוק רק ברעיונות שדרכן יוכל, כשיגיע העת, לעשות הון רב מהסחורה המאופסנת במחסניו.

ישראל קדושים שבכל דור ראו ערך גדול בהתקרבות לצדיק, ובלמוד מאורחותיו, את הדרך אשר ילכו בה, ואשר בה יוכלו לקרב ליבם לאביהם שבשמים, אך לא תמיד הוא הזמן הראוי ללמוד מן הצדיק. גם אצל הצדיקים הגדולים ישנה לפעמים בחינת קטנות, שבה אין הם יכולים להתקרב לנועם כבוד השם באופן ראוי, ולפיכך מנצלים הם את הזמן למצוא להם את הדרך הנכונה בה יוכלו, כשיבוא הזמן, להעלות ולקדש את מה שאוספים הם כעת במחסניהם בקדושה וטהרה, כדורון הניתן לפני המלך.

רבינו מרמז עניין זה בדבריו בפרשתנו [ד"ה ולא יבואו], יש לפעמים שבא אחד אצל הצדיק כדי ללמוד ממעשיו, והצדיק הוא אז בבחינת קטנות, והוא מקבל ממנו כך, ולא ידע לאזדהורי ביה, וכמו שארע שבא אחד אל הרב המפורסם מורנו הרב נחמן זללה"ה, וראה ששתה אז קאווע בטלית ותפילין, ונסע לביתו והתחיל לנהוג גם כן כך. וזהו אזהרה 'ולא יבואו לראות', היינו בשביל לראות את מעשיו ולקבלם תיכף, 'כבלע את הקדש', היינו שיש לפעמים שהוא בימי הקטנות ונבלע אז הקדושה בו, ולכך 'ומתו', היינו שנפלו ממדרגתו, לא יבואו לקבל זה, כי אם שיראה זמן הגדלות ויקבל ממנו.

יומא דהילולא קדישא של אבי תורת החסידות רבינו הבעל שם טוב זי"ע - תק"כ

דגל שם טוב

הקשר עם רבינו ה'דגל'

בין רבינו לזקינו שרר קשר קרוב למאוד, כפי שמעידים מאות מאמרותיו של הבעל שם טוב הפזורות בספרו של רבינו, וזאת על אף גילו הצעיר, נער בן י"ב שנים, בעת הסתלקות זקינו לשמי מרום.

בליקוטים לספרו מביא רבינו עובדא מופלאה, שהבעל שם טוב סיפר לו את הנעשה בעולם העליון בעת משפט כל באי עולם בראש השנה, וזה לשונו: **פעם אחת, עמדתי לפניו במוצאי ראש השנה, וסיפר האיך מתנהג שם, וסיפר שעומדים שם לפני המלך המשפט אבות העולם, ומסופק אני אם אמר כל השבעה רועים עם אברהם יצחק ויעקב, ומגישים הזכויות של ישראל, וגם משה רבינו עליו השלום עומד שם, והוא כמו סרסור, פונה אנה ואנה, ומכניס הזכויות, ורואה בחכמה ובמחוג שלא יבואו המקטרגים והעוונות חס ושלוש, זה תוכן דבריו, אף על פי שהוא בשינוי לשונו הטהור מעט, ואחר כך שאל אותי אם מעשה יפה היא מה שסיפרתי.**

סיפור נוסף שמביא רבינו בספרו כפי שסיפר לו הבעל שם טוב, הינו הסיפור הבא, המובא בדבריו של רבינו בפרשת עקב: **בני עיר אחת שיגרו שאלה אל ה'נשר הגדול' הרמב"ם, הם הקשו כי ברוב חכמתם חיפשו בדקו ותרו רבות במקורות הש"ס וחז"ל, במקראות ובמדרשים, ולא מצאו מקור ברור לתחיית המתים מן התורה, כי כל מה שדרשו חז"ל בגמ' מן הפסוקים, יש לדורשם באופן אחר. הרמב"ם לא רצה להידרש להם בעצמו, ושלה את תלמידו רבי שמואל אבן תבון להשיב להם תחתיו, לפי גודל סכלותם, שמכך שהגיעו לדעות כפירה כאלו, ככל הנראה נכשלו במאכלות אסורות, שמחמת שהמאכל שאדם אוכל מתפרק חלקו בגופו להיות דם, ולסייע לעבודת הלב והמוח, ומאכלים כשרים מעלתם שהינם מנקים ומזככים את המוח**

ואמר דברי תורה, ולאחר מכן ביקש שיאמרו ויהי נועם, והוא עצמו נשכב וכיסה את עצמו בסדין, והיה בהתלהבות כבתפילה, ואז נח בשלום על משכבו, ובאותו רגע פסקו השעונים שבחדר מלכת, ומנוחתו כבוד בעיר מעזיבוז.

בחצרות החסידים נשתמר שמו של רבינו הבעל שם טוב הקדוש בהערצה בלתי רגילה כיחיד הדורות, לפניו לא היה כמוהו ולאחריו לא יהיה, ושבוכוו תבוא הגאולה לישראל, כפי שנכדו רבינו הדגל מחנה אפרים

נוכח לראות שהנער מבין במה דברים אמורים, ומסתיר את גדולתו מבני העיר, ועל כן העביר לו את כל הכתבים. בהיותו בר חמש עשרה נשא אשה מעירו, אך היא לא האריכה ימים ונפטרה על פניו, ואולי זאת הסיבה שתקופה לאחר מכן עבר רבינו לעיר ברודי, ושם נהיה מלמד תינוקות, והתחבב על אנשי העיר, עד שכל ענייני הקהילה היו מוכרעים על פיו, וכשהיה ריב בין אנשים באו אצלו שישלים ביניהם.

באחד הימים הגיע העירה הרב הקדוש רבי אפרים אביו של רב העיר באותה עת הגאון הקדוש רבי גרשון מקיטוב זי"ע וראה את האברך הצעיר, והבין שהוא אדם גדול, וכשהתברר לפניו שהתאלמן מאשתו הראשונה, קרא לבנו וביקשו שישדך אותו לבתו שהיתה גרושה, ואכן שני הצדדים הסכימו, והשידוך קם והיה, אך למרבה הצער זמן קצר אחר כך הלך ר' אפרים לעולמו.

על אף שהיו שראו את גדולתו, עדיין היתה הנהגתו משונה לרוב האנשים, וביניהם גם לגיסו המיועד, רב העיר, שלא ראה בעין יפה את השידוך בין אחותו, שבאה ממשפחה חשובה כל כך, ליתום שמתבודד ביערות, אך אחותו, שהכירה במעלתו, לא הסכימה לסגת מן השידוך, והחתונה נערכה כמתוכנן, אך מחמת הבושה מגיסו, שנראה כעם הארץ, ביקש מהם ר' גרשון, שילכו לגור במקום אחר, באיזה כפר, ויעסקו שם במסחר כפי המתאים להם, הזוג הצעיר הסכים, ועבר לגור בכפר קטן, בין היערות, הבעש"ט חזר לדרכו להתבודד ביערות כמקדם, כשהוא מסגף את גופו ומתענה תעניות רבות, עד שהגיע למדרגות גבוהות בקדושה וטהרה.

בהגיעו לגיל שלושים ושש, נאמר לו מן השמים כי הגיע זמן התגלותו, ותוך זמן קצר נתפרסם שמו ברחבי הארץ, כפועל ישועות, וביכולתו לרפא את הגוף ואת הנפש, ולאחר זמן קצר עבר לעיר מעזיבוז, שם התאספו סביבו עדת תלמידים קדושי עליון, ומשם התפשטה החסידות לכל רחבי תבל.

זכה רבינו לראות את פירות עמלו בחייו, כשתורת החסידות הכתה שורשים בליבות בני ישראל הקרובים והרחוקים, וקירבה אותם לאביהם שבשמים, ובחג השבועות שנת תק"כ, בבוקרו של יום, גילה רבינו לתלמידיו כי עומד הוא להסתלק מן העולם, ולאחר הסעודה התיישב במיטתו

רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש נולד ביום י"ח אלול שנת תנ"ח לאביו רבי אליעזר ולאמו מרת שרה שזכו בנשמה קדושה זו בעקבות סיפור פלא

רבי אליעזר היה מכניס אורחים ידוע, אשר ביתו היה פתוח לכל אחד לאכילה ולינה ולכל צרכיו, כה גדול היה בדרכו בהכנסת האורחים עד שמן השמים התעוררו להשפיע לו ברכה על מעשיו, אך אז נעמד השטן וקטרג אשר אין ראוי לתת לאדם ברכה אם לא שניסוהו ועמד בניסיון, ועל כן ירד השטן לעולם מחופש להלך עני, והגיע לביתו של רבי אליעזר בעיצומו של יום השבת, כשעל בגדיו סימנים שבא כעת מדרך ארוכה וחילל את השבת, ואף על פי כן קיבלו רבי אליעזר באהבה גדולה והעניק לו מכל טוב כמו לכל אורח, עד שלא נשארה לשטן ברירה ומלאך רע בעל כורחו ענה אמן, שאכן ראוי הוא רבי אליעזר לגדל בביתו נשמה קדושה כזו

בגיל צעיר מאוד נתייתם רבינו מאביו, אשר אמר לו לפני פטירתו: 'ישראל בני, אל תפחד מאף נברא בעולם, רק מהשם יתברך', ולאחר זמן קצר נתייתם גם מאימו, ונותר בודד בעולם ללא מכר וגואל. לא ככל הנערים היה רבינו, במקום לכלות את זמנו במשחקים, היה הולך מידי יום ליער ויושב ומתבודד שם שעות ארוכות, רק הוא ובוראו, סולל לעצמו את הדרך בה יתקרו בעתיד המוני יהודים לקדוש ברוך הוא.

בהיותו בן י"ב שנה כבר לא הסכימה הקהילה להחזיק על עצמה את הוצאות גידולו, ועל כן השכיר את עצמו להיות עוזר למלמד תינוקות, ליבו ההומה אהבה להשם יתברך, שש ושמח לראות את הילדים ההולכים לחיידר, כשהוא מחדיר בתוכם אהבת התורה.

בנוסף לכך היה תפקידו גם להיות שומר בית המדרש בלילות, מה שאפשר לו ללמוד ולהגות בתורה בהיחבא, כשאף אחד אינו מגלה כי בקיא הוא בדברי התורה ואף בסודותיה. בתקופה זו הגיע לעירו בנו של המקובל האלוקי רבי אדם בעל שם, שעל פי הוראת אביו היה צריך למסור את תכריך כתביו שהם רזין דאורייתא, לאחד בשם ישראל בן אליעזר, כי הם שייכים לשורש נשמתו, בהתחלה לא עלה על דעתו של הבן כי הכוונה היא לשומר בית המדרש, אך לאחר שלא מצא אדם אחר בשם זה בעיר, החליט להניח מספר דפים על שולחנו של הנער ולראות מה יעשה בהם, ולהפתעתו

שונה פרקו מאה פעמים, לשונה פרקו מאה פעמים ואחד' [חגיגה ט:], היינו שמכניס אחד שהוא אלופו של עולם בתוך לימודו [דרוש לפורים ד"ה ויאמר המן].

אמר **אדוני אבי זקני זללה"ה** על ענין בת קול יוצאת מהר חורב [אבות פ"ו מ"ב], כיון שאין שומעין למה יוצאת בת קול.

וביאר כי הם הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום ומעוררים אותו לשוב ממעשיו, ובוודאי מי שעומד ומצפה לזה מתי יגיע וישמע קול הקריאה, הנה בוודאי ישמע ויבין שבא לעוררו בתשובה [ויקרא ד"ה עוד ירמוז ויקרא].

שמעתי מן **אדוני אבי זקני זללה"ה**, כי יראה חיצונית הבא לאדם הוא רק כדי לעוררו ולהזכירו לדבק עצמו ביראה פנימית, וכשמדבק עצמו ליראה פנימית אזי בטל ממנו כל היראות [שלח ד"ה עוד ירמוז ששמעתי].

על דרך הלצה יש לומר, אחר ששמעתי בשם **אדוני אבי זקני זללה"ה**, שפעם אחת הלך למקוה בין ישמעאלים, ובחזרתו מן המקוה ירא שלא יגע בו ישמעאל, ושמע שני ישמעאלים מדברים זה עם זה אחד לחבירו, שמור עצמך שלא תיגע ביהודי הטמא הזה חלילה.

והוא שאמר 'הן עם לבדד ישכון ואינם מתערבים בגוים הטמאים, והוא מחמת 'ובגוים לא יתחשבו שאינם חשובים בין הגוים, וזהו טובתם [בלק ד"ה כי מראש].

שמעתי מן **הרב המנוח מורנו הרב יעקב יוסף הכהן זללה"ה**, ששמע מן **אדוני אבי זקני זללה"ה**, שאמר לפעמים יש שהעולם עומד במעלות הרוממות, ולפעמים העולם עומד במדרגות תחתונות, ועתה שאני בעולם, העולם עומד במדרגת הרוממות [בלק ד"ה כעת יאמר].

'ויברך דוד את ה' לעיני כל הקהל' [דברי הימים א כט, יז], ושמעתי **אדוני אבי זקני זכותו יגן עלינו זללה"ה**, שהראה דוד בחוש לעיני כל הקהל, שמלוא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מיניה, ובמה הראה לכל, במה שאמר 'לך ה' הגדולה והגבורה וכו' לך ה' הממלכה, ואז ראו הכל אפילו המון עם, כי הקדוש ברוך הוא שורש כל הדברים והיותם [ראה ד"ה כי ירחיב].

שמעתי **אדוני אבי זקני נוחו עדן רבי ישראל בעל שם טוב**, שאמר שכתוב בספר ברית מנוחה, שחכמה נקרא קברות התאוה, כי כשאדם דבוק בחכמה ממילא כל התאוות בטלין ממנו, ולכך נקרא קברות התאוה, היינו שעל ידי החכמה הוא מקברו ומבטל כח התאוה מעליו [בראשית ד"ה ויאמר אלוקים].

שמעתי **אדוני אבי זקני זללה"ה**, כי יש ל"ט מלאכות שהם לצורך חיות וקיום האדם, אך כשעוסק בתורה אינו צריך ל"ט מלאכות גשמיות, כי הטל תורה מחייהו. ויש לומר שלכך נקרא התלמיד חכם שעוסק בתורה בחינת שבת, כיון שהוא שובת מן הל"ט מלאכות, ואינו צריך להם, כי טל תורה מחייהו [תולדות ד"ה ויתן לך].

משל ששמעתי **אדוני אבי זקני נוחו עדן זללה"ה**, לגזלנים שישבו ביער אחד, ושלחו משם איש אחד תמיד לפתות אחד שילך לשם כדי שיהרגו אותו ויקחו ממנו, ומי שהוא חכם עיניו בראשו ולא רוצה לילך לשם. וזהו גם כן הדרך אשר נלך בה, היינו הדרך הישר, ולא אחר פיתוי היצר הרע, שמפתה להאביד את האדם כמשל הנזכר [וישב ד"ה או יאמר ע"ד].

איתא [חגיגה יב]. 'אור שנברא בששת ימי בראשית, היה אדם יכול להסתכל בו מסוף עולם ועד סופו, וגנוז הקב"ה לצדיקים בכל דור ודור'. ושמעתי **אדוני אבי זקני זללה"ה**, היכן גנוז הקדוש ברוך הוא, בתורה גנוז, שעל ידי התורה יכול להסתכל מסוף עולם ועד סופו [תצוה ד"ה ונתת].

גלוי וידוע בשם **אדוני אבי זקני זללה"ה**, שאחר התפלה שאדם מתפלל צריך לזוהר במעשיו, כי עלול הוא ליפול חס ושלום לכעס או לשאר דברים שאינם מהוגנים, והיינו אם מתפלל במידת יראה נופל מזה אחר כך בכעס חלילה וחס, ואם מתפלל במידת אהבה גדולה יכול לבוא לפעמים אחר כך לאהבה שאינה צריכה, ומזה תבין בכל מדה ומדה. ועצה היעוצה בזה הוא לסמוך תיכף אחר התפלה לדברי תורה או למלאכה [כי תשא ד"ה ואמלא].

אמר **אדוני אבי זקני זללה"ה**, 'אינו דומה

להבין את הדברים שנמסרו לנו במסורת, אך מי שנכשל במאכלי טריפה, רחמנא ליצלן, גורם למוחו וליבו להתכער ולהתעפש, ומאבד את חריפותו ואת שכלו הישר, ולכן אנשים כאלו אינם מסוגלים להבין את עיקרי האמונה, ועל ידי שאלתכם ניכר בכם שאף אתם נכשלתם בכך וסופכם לא יהיה בטוב, וסיים הבעל שם טוב את סיפורו לנכדו שאכן לא ארכו הימים ואותם אנשים כלו ספו תמו מן הארץ.

הבעל שם טוב התעסק גם כן בשידוכי רבינו, וכפי שמוזכר באיגרת הקודש שחפץ לשגר לגיסו רבי גרשון מקיטוב, בקשר לשידוך בין רבינו לבת רבי גרשון: וגם נכדי החתן החשוב כ' אפרים עילוי גדול בתכלית הלימוד, בודאי אם יהיה שעת הכושר מן הראוי היה לבוא בעצמך לכאן, לראות וליראות עמי פנים אל פנים, ולשמוח בשמחתנו כאשר הבטיח אותי.

גם לאחר פטירתו מן העולם נמשך הקשר בין רבינו לזקנו, וכפי שרבינו כותב בספרו חלום שהיה לו אור ליום ב' פרשת פנחס תקמ"א, ראיתי את **אדוני אבי זקני זללה"ה**, וקרבתני עצמי פנים אל פנים ממש יחד ידבקו, וחיבק אותי בשתי ידיו, ואמר לי בזה הלשון, טבעך וטבעי יצאו בעולם, הבעל שם שלי ושמך הטוב, שאתה תהיה עובד ה' ולומד ואומר תורה לישראל, ושם היה עומד איש אחד מהאורחים החשובים הרגילים לבוא לצדיקים לשמוע מהם, והרכין **אדוני אבי זקני זללה"ה** את ראשו אליו ונענע בראשו, כלומר, כה יהיה בודאי, ואני עומד על הספסל ורואה את נענועי ראשו.

כמורה דרכו וכאביו הרוחני כיוון הבעל שם טוב את הדרך לרבינו בהוראתו אליו, שימשיך לקנות תורה וחסידות אצל תלמידיו הקדושים ממשיכי דרכו, ובפרט אצל הרב הקדוש בעל התולדות יעקב יוסף ז"ע, והרב הקדוש רבי זאב ואלף קיצעס ז"ע.

כותב בספרו בפרשת בשלח [ד"ה או יאמר ע"פ], על דרך דאיתא באגרת הקודש של **אדוני אבי זקני זללה"ה**, הנדפס בספר הקדוש של הרב מפולנאי עליו השלום, ששאל למשיח אימתי אתי מר, והשיב כשיתגלה תורתך ויפוצו מעיינותיך חוצה. וזה יש לומר שמרמוזו בפסוק 'ובני ישראל יוצאים' מן הגלות, 'בריש גליו', 'בריי"ש' ראשי תיבות ר'בי ישראל בעל שם, 'גליו', היינו כשיתגלה תורתו ויפוצו מעיינותיו, אז יפקון מן גלותא.

הנוף הנשקף מחלונות ביתו של ר' אברהם אינו שונה מימים רגילים, רחובות עמוסים ברכבים ואנשים העושים את דרכם, חנויות המציעות את מרכולתם, עולם כמנהגו נוהג.

בבית פנימה האווירה שונה לחלוטין, הלא בעוד ימים ספורים יתקדש חג השבועות על עם ישראל, וכימים ההם כך בזמן הזה, ירד השם יתברך על גבי הר סיני לתת את התורה לעם קודשו.

ר' אברהם פותח ואומר, בשבועות האחרונים עסקנו במשנת רבינו בענייני תורתנו הקדושה מזוויות שונות [חידושי תורה, חכמת התורה, סודות התורה,

סגולת התורה], השבוע כהכנה לחג מתן תורתנו נעסיק בעניין 'קבלת התורה' בדברי רבינו.

כל תכלית יציאת בני ישראל ממצרים היתה כדי להביאם למתן תורה, ולא רק זו, אלא שכל בריאת שמים וארץ היה בשביל נתינת התורה. וכדברי רבינו בפרשת יתרו [ד"ה או יאמר וישמע], "וישמע יתרו היינו שהבין, את כל אשר עשה אלקים, היינו כל הבריאה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, הוא 'למשה', והיינו בשביל משה שהוא ממש התורה, 'ולישאל עמו שנקראים ראשית, ומהיכן הבין זה, כי הוציא ה' את ישראל ממצרים', וראה חיבת ואהבת הקדוש ברוך הוא לישראל, ששידד ושיבר כל המערכות והמזלות בשביל ישראל על ידי משה, ושם היה חידוש העולם ומזה הסתכל והבין שכל העולם לא נברא אלא בשביל ישראל ובשביל התורה שקבלו ישראל. כי זה היה תכלית

יציאת מצרים כדי שיקבלו ישראל את התורה, שזה היה הדיבור הראשון [שמות ג, יב] 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה', שהוא קבלת התורה על הר סיני כמו שנתבאר."

ר' מאיר מוסיף, דרך לימוד התורה וקיום מצוותיה מתקרבים בני ישראל לאביהם שבשמים, אך לא לכל אדם ישנו את הדעת להבין וללמוד היאך בסופו של דבר יקוים הדיבור הראשון 'אנכי ה' אלוהיך', ויתקדש שמו בעולם. ועל כן ניתנו עשרה דברות ותרי"ג מצוות, לכל אחד כפי מעלתו והבנתו, לקדש שמו של הקדוש ברוך על ידי זה עניין זה. וכפי שמתבאר בדברי רבינו בפרשת צו [ד"ה ועתה נבאר], "על דרך משל, למלך חכם שרצה לצוות איזה דבר חכמה לעשות לו, כמו עטרה למלך, או היכל למלך. בוודאי לחכמים ונבונים אשר יש להם חכמה ותבונה ודעת, ואשר מלאה לבם לעשות המלאכה, הפצים מאוד בזה לעשות נחת רוח למלך, בוודאי אם יאמר להם המלך רק דיבור אחד, או אפשר אפילו במחוג בעלמא, שבינו את מחשבת חפץ ורצון המלך, בוודאי כה יעשו, ואין צורך למלך לדבר עמהם הרבה. רק שהמלך הוא מלך חסד, ורוצה שהכל יבינו מחשבתו, הרחוקים והקרובים, בכדי שיהיה לכולם חלק בעטרה וכתרו והיכל המלך. מה עושה, משלשל עצמו מדיבור אל דיבור בדיבורים הרבה, ומצמצם שכלו הגדול, ומרבה בדיבורו הקדוש, בכדי להבינם תוכן כוונתו, ובמה ישיגו עשות חפצו ורצונו. והנמשל הוא, כי כל המאמרות ובריאת העולם הם בחינת עשרת הדברות, ובחינת כל התורה לעבדה ולשמרה, ולעשות מזה עטרה וכתר למלך. ושורש כל התורה כולה הוא 'אנכי ה' אלקיך' ולא יהיה לך אלהים אחרים' [שמות כ, ב-ג], ויתר התורה הם רק תרי"ג עיטין [עצות] האין לקיים זה, כמו שכתוב בזוהר הקדוש [ח"ב צא]. ובוודאי לחכמים ונבונים לא היו צריכים לכל התורה כולה, רק לבחינת דיבור 'אנכי', וממילא השיגו והבינו מזה כל התורה כולה."

דגל המעשה

מעשי חסידים מנפלאות רבינו

מרכבה הדורה נוסעת בדרך המובילה אל העיר מעזיבו, המקום בו איווה לו הצדיק מרנא ורננא הבעל שם טוב זי"ע משכן, ושם מנוחתו כבוד. בתוכה יושב הרב הקדוש הרבי ר' ברוך זי"ע נכדו של רבינו, שבא לפקוד את ציון זקנו, לשפוך שיח ותפילה לכבוד יום טוב שבועות הקרב ובא. ברבנות העיר מכהן כעת אחיו רבינו ה'דגל מחנה אפרים', וכפעם בפעם כשמיגע הוא למעזיבוז תכלול הנסיעה גם ביקור במעון קודשו של אחיו.

המרכבה נכנסת בשערי העיר ופונה מיד אל בית הקברות אל הציון הקדוש, בדחילו ורחימו פותח הרבי ר' ברוך בתפילתו והתייחדותו, פניו לוחטות בקדושה עילאית. כאשר מסתיימת תפילתו מורה הוא לעגלון לנסוע מיד ובלי שהות אל ביתו נאוה קודש בטולטשין. המקורבים המתלווים לנסיעה תמהים בליבם, למה אין נכנס הרבי כדרכו לבקר את אחיו, אך כחסידים אין הם שואלים שאלות על רבם.

חג השבועות עובר בהתעלות יתרה, וכעבור כמה ימים מורה הרבי ר' ברוך לחזור ולנסוע שוב למעזיבוז ובפעם הזאת אחר התפילה בציון מגיע לבקר את אחיו רבינו, תיכף כשנכנס שואל אותו רבינו מהי הסיבה שלא בא לבקר בפעם הקודמת כשהיה על ציון הסבא הבעל שם טוב, ומדוע הגיע שוב בתוך זמן קצר כל כך.

הרבי ר' ברוך עונה ואומר, ידע לך כי נתגלה לי מן השמים שאם ברצוני לקבל את התורה כמו שקיבלה משה רבינו עליו השלום מפי הגבורה בקולות ולפידים, הרי שיכול אני לפעול זאת. ועל כן באתי לציון זקננו לפעול זאת, ומיד נסעתי לביתי להתכונן לקבלת התורה שכזאת.

אך לא יכולתי לסבול מדריגה גבוהה כל כך, והגעתי שוב להתפלל שיקחו זאת ממני ואשאר במדרגות שעמלתי עליהם וזכיתי בהם בדין. ועתה תבין מהי הסיבה שלא סרתי למעונך בפעם הקודמת, מפני גודל ההכנות שהייתי צריך להכין את עצמי לקבלת התורה כבהר סיני.

ר' אברהם מוסיף, בשעת מתן תורה לא יכלו עם ישראל לשאת את גודל האור, וביקשו ממשה רבינו שהוא ישמע את הדברים מפי הקדוש ברוך הוא ויעביר אליהם. רבינו מסביר כוונת ישראל בבקשה זו, שהלא כשיסתיים המאורע נורא ההוד, היאך יוכלו לחזור שוב ולהתעלות כשאין הארה כזאת, ועל כן ביקשו שיהיה על ידי משה, שדרכו יוכלו לקבל הדברים בהדרגה שיהיה בר קיימא. וכדבריו בפרשת יתרו [ד"ה דבר אתה], "יש שני מיני עבודות, אחד שלפעמים בא לאדם התלהבות גדול מלעילא בלי שום התעוררות מלתתא, ולפעמים צריך הכנה והתעוררות לעבודה ומתלבש עצמו באהבה ויראה רבה, ולחקור ולהתבונן ברוממות הבורא ברוך הוא, ואחר כך מקשר עצמו לעולמות. והנה העבודה הראשונה היה בשעת מתן תורה, כי השפיע עליהם הקדוש

ברוך הוא אהבה ויראה, לכן אמרו 'דבר אתה עמנו', פירוש, אין אנו רוצים לעבוד עבודה בלא התעוררות מלתתא בחקירה והתעוררות, 'פן נמות', פירוש לפעמים יפלו ממדריגה הזאת ולא נדע איך לעלות, רק 'דבר אתה', שמה היה בחינת דעת 'ובדעת חדרים ימלאו' [משלי כד, ד], אז לא נבוש לעולם, כי אף על פי שיפלו ממדרגתם, אז נעבוד על הכרה ראשונה ונלך בעקבותיו. ולזה אמר הקדוש ברוך הוא 'הטיבו כל אשר דברו מי יתן וגו' כל הימים', לעבוד אותי בהתעוררות והתבוננות כל הימים."

ר' מאיר מגיב, לא נוכל לדבר על מתן תורה מבלי להזכיר את הסברו של רבינו לקולות וברקים שראו ישראל, ומשלו איך ניתן לראות קולות. וכדבריו בפרשת קבלת התורה [יתרו ד"ה וכל העם], "שמעתי משל מן אדוני אבי זקני זללה", שהיה אחד מנגן בכלי זמר יפה מאוד במתיקות ועריבות גדול, ואותם שהם שומעים זה, לא יכלו להתאפק מגודל המתקנות והתענוג, עד שהיו רוקדים כמעט עד לתקרה מחמת גודל התענוג והנעימות והמתקנות, וכל מי שהיה קרוב יותר והיה מקרב עצמו לשמוע הכלי זמר, היה לו ביותר תענוג,

והיה רוקד עד מאוד, ובתוך כך בא אחד חרש שאינו שומע כלל הקול של כלי זמר הערב, רק ראה שאנשים רוקדים עד מאוד, והם בעיניו כמשתגעים, ואומר בליבו כי לשמחה מה זו עושה, ובאמת אילו היה הוא חכם וידע והבין שהוא מחמת גודל התענוג והנעימות קול של כלי זמר, היה הוא גם כן רוקד שם. והנמשל מובן. ויש לפרש בזה 'וכל העם רואים את הקולות', היינו שהשם יתברך הופיע על כולם כאחד אור אלקותו, שהשיגו יחד כולם כשראו גודל השמחה כי 'מלאכי צבאות ידון ידון' [תהילים סח, ג], הבינו שהוא מחמת מתיקות ונעימות אור התורה הקדושה, ודחקו עצמם לשמוע קול התורה, אף על פי שהיו קצת חרשים מכבר, שלא היו שומעים את הקולות, הכל נעשו פקחין, ועיינין פקוחין היה להם שהיו רואים החדוה והשמחה הגדולה, הבינו שהוא בוודאי 'את הקולות', היינו נעימות ועריבות הקול של תורה, אף על פי שהם לא השיגו זה נעימות התורה, הבינו על ידי השמחה, שהוא בוודאי

מגודל נעימות התורה, ולכך דחקו עצמם לשמוע הקול ממש, אולי ישיגו ויבינו נעימות אור התורה." ר' אברהם מסיים, בקבלת התורה בחר לו השם יתברך את ישראל עם קרובו כעם הנבחר, וזיכנו לעמוד לפניו לעובדו ולהיות קרוב אליו על ידי תורתו הקדושה שהנחיל לאבותינו ולנו. ועלינו מוטלת החובה והזכות לשאת בשמחה ואהבה את נועם עול התורה והמצוות, ולעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

הודעה משמחת
בס"ד הוקם קו מיוחד
לתורת רבנו זי"ע ותולדות חיינו
בו ניתן לשמוע דרשות ושיעורים
מחשובי הרבנים שליט"א
מס' הקו
079-5037675
שמעו ותחי נפשכם